

Юрфо

ПІДПРИЄМНИЦТВО, ГОСПОДАРСТВО і ПРАВО

*Право на повагу
до гідності:
суть і зміст*

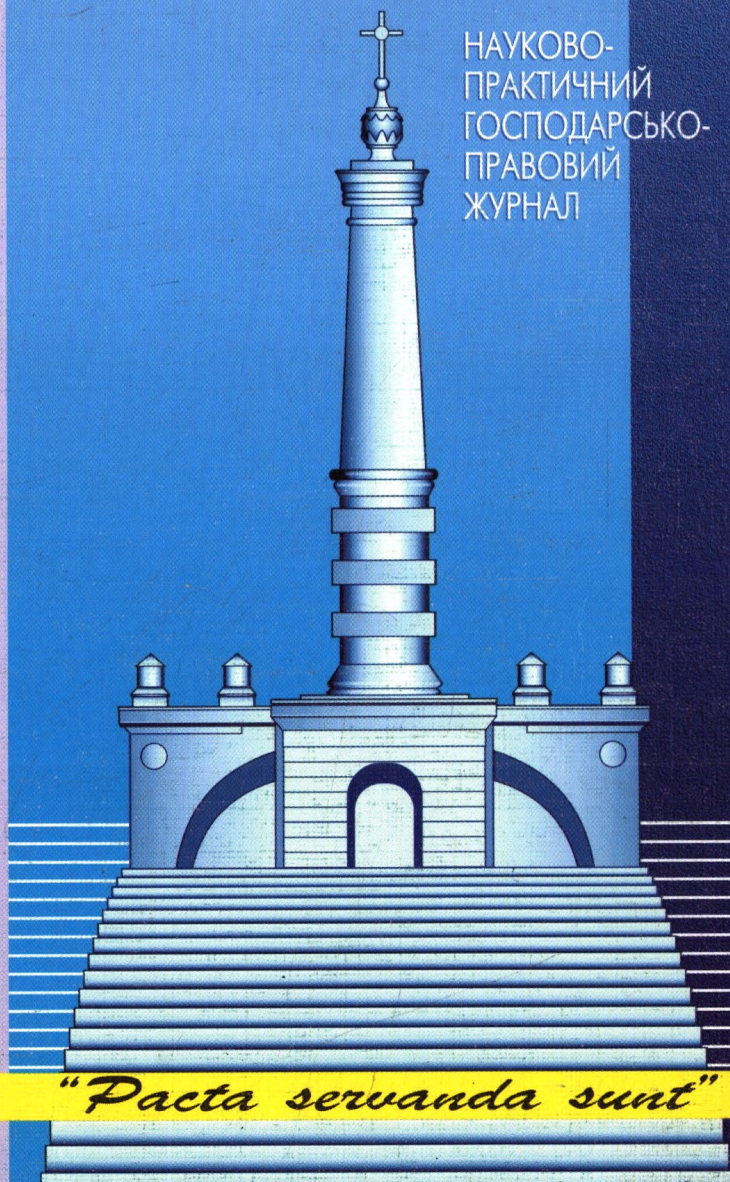
*Оціночні поняття
в цивільному праві*

*Податково-правова
природа пені*

*Процесуальний
статус засудженого*

9
2012 (201)

НАУКОВО-
ПРАКТИЧНИЙ
ГОСПОДАРСЬКО-
ПРАВОВИЙ
ЖУРНАЛ

"Pacta servanda sunt"

Щомісячний науково-практичний
юридичний журнал
видається з 1 січня 1996 р.

ПІДПРИЄМНИЦТВО, ГОСПОДАРСТВО і ПРАВО

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПРИВАТНОГО ПРАВА І ПІДПРИЄМНИЦТВА НАПРН УКРАЇНИ

Шеф-редактор
МАКАРОВА

Алла Іванівна

Редакційна
колегія:

ХАВРОНЮК

Микола

Іванович

головний

науковий

редактор

МЕЛЬНИК

Микола

Іванович

заст. головного

наукового

редактора

БЕЛЯНЕВИЧ О.

БОБРИК В.

ГАЛЯНТИЧ М.

ДЕМЧЕНКО С.

ЗУБ І.

КРУПЧАН О.

КУБКО Е.

КУЗНЕЦОВА Н.

ЛУК'ЯНЕЦЬ Д.

ЛУЦЬ В.

МАЙДАНИК Р.

МАМУТОВ В.

НАВРОЦЬКИЙ В.

СТЕЦЕНКО С.

ТОРГАШИН О.

ШАКУН В.

ШЕВЧЕНКО Я.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

Наталія Марущак

Щодо питання суті та змісту права особи на повагу до її гідності

3

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Євген Гіда

Становлення деонтологічних засад діяльності міліції з 1917 р.
до 30-х років XX ст.

7

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС. МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Вікторія Новікова

Деякі аспекти поняття недійсності правочину

12

Олександр Кухарев

Сутність наступництва в спадкових правовідносинах

17

Петро Матвеев

Правова природа договорів валютного дилінгу в цивільному праві України

21

Таміла Рамазанова

К вопросу о способах защиты прав интеллектуальной собственности в интернете

25

Тетяна Федоренко

Деякі аспекти нотаріальних функцій, що виконуються консулами

29

Ігор Голубовський

Викуп у цивільному законодавстві

34

Микола Оприско

Здійснення переважного права на придбання акцій приватного
акціонерного товариства

38

Ганна Піскун

Особливості правового регулювання приватної
нотаріальної діяльності в Україні

42

Ірина Лукіна

Проблеми класифікації цивільної процесуальної відповідальності

46

Павло Петренко

Уніфіковані звичаї та правила для документарних акредитивів –
становлення і розвиток

50

ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Сергій Сільченко

Базові категорії механізму правового регулювання
загальнообов'язкового державного соціального страхування

54

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО. АГРАРНЕ ПРАВО

Діана Бусуйок

Види моніторингу земель

59

Тетяна Оверковська

Стале землекористування в аграрній сфері економіки України:
правові аспекти

63

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

Василь Крутов

Розвиток саморегулювання підприємницької та професійної діяльності
в Україні як елемент становлення недержавної системи безпеки

68

Марина Каплюк

Послання зобов'язаної й управленої сторін в одній особі
як підстава припинення господарських зобов'язань

72

Олена Ашихміна

Органи місцевого самоврядування як учасники відносин
у сфері господарювання

76

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО. ФІНАНСИВЕ ПРАВО

Анна Сусловець

Публічна служба в органах державної податкової служби України

80

Спартак Позняков

Роль реорданації в адміністративно-правовому регулюванні
суспільних відносин

83

Олег Ганьба

Службова дисципліна в діяльності суб'єктів охорони державних
кордонів України

87

Ольга Косиця

Адміністративна діяльність органів Державної податкової
служби як об'єкт інформаційного забезпечення

91

Олександр Шевчук

Правовий статус Державної служби України з лікарських засобів

94

Дана Ротар

Історичні умови становлення сучасного правового статусу
бюджетних установ

97

Ігор Скороход

Історична генеза передумов виникнення та розвитку зарубіжного
законодавства й юридичної думки у системі фінансового
і податкового контролю

101

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО. КРИМІНАЛЬНЕ ВИКОНАВЧЕ ПРАВО. КРИМІНОЛОГІЯ

В'ячеслав Борисов

Проблеми запровадження у законодавство України
інституту кримінального проступку

104

Едуард Расюк, Артем Мікіш

Проблеми дефініції «фіктивне підприємництво в Україні»

108

Володимир Шаблістий

Безпечовий вимір вітчизняного кримінального закону

112

Ольга Нікітіна

Ретроспективний погляд на інститут заохочень засуджених

115

Віталій Радзієвський

Кримінальна субкультура на землях України:
від середньовіччя до новітнього часу

118

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС. КРИМІНАЛІСТИКА

Ірина Щербак

Визначення напрямку вдосконалення порядку притягнення особи
як обвинуваченого

123

Денис Паламар

Особливості встановлення характеру та розміру шкоди, завданої
шахрайством із фінансовими ресурсами

127

Зоряна Теут

Процесуальний статус засудженого в стадії виконання вироку,
ухвали, постанови суду

130

Сергій Кулик

Ревізія як спосіб виявлення ознак привласнення, розтрати майна
або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем

134

Співзасновники:

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
Національної Академії правових наук України,

ТОВ «Гарантія»

Видавець: ТОВ «Гарантія»

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія KB № 15779-4251PP від 02.11.2009 р.

**Журнал рекомендовано до друку вченою радою Науково-дослідного інституту
приватного права і підприємництва Національної Академії правових наук України
(протокол № 6 від 20.06.2012 р.)**

БАЗОВІ КАТЕГОРІЇ МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Сергій Сільченко,

канд. юрид. наук, доцент,
докторант Національного університету
«Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого»

Стаття присвячена дослідженню базових категорій механізму правового регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Ключові слова: механізм правового регулювання, норма права, правовідносини, мета, соціальне страхування.

Необхідність забезпечення постійного розвитку та вдосконалення системи соціального захисту зумовлює складний характер правового регулювання відповідної сфери суспільних відносин. Дослідження різних аспектів цього регулювання є важливим завданням правової науки. Вона має випереджати нормотворчість, виявляти, формувати та пропонувати варіанти вирішення проблем права соціального забезпечення. В умовах інтенсивної законотворчої діяльності важливо забезпечити надійний фундамент для реформування соціального страхування, завершення розбудови цієї системи. Саме тому існує нагальна потреба подальшого дослідження базових категорій, що характеризують правове регулювання соціальної сфери. Концептуальний підхід до цього питання є запорукою системного, планового та послідовного формування соціального законодавства. Як зазначає Ю. Васильєва, наявність чіткої, науково обґрунтованої концепції здатна захистити цю галузь правового регулювання від раптових змін законодавчої політики, ідей радикальної перебудови в соціальній сфері [1, с. 17].

Мета цієї статті полягає у проведенні аналізу ключових елементів механізму правового регулювання (далі – МПР) загальнообов'язкового державного соціального страхування, виявленні закономірностей взаємодії засобів правового регулювання на кожній із його стадій.

Дослідженню різних аспектів МПР присвячені праці таких учених, як С. Алексєєв, О. Абрамова, М. Байтін, О. Вітченко, В. Горшеньов, Ю. Кривицький, О. Малько, М. Осіпов, С. Сарновська, О. Скакун, В. Шабалін, К. Шундіков, Л. Явіч та ін. У праві соціаль-

ного забезпечення ці питання досліджували Н. Болотіна, М. Захаров, О. Мачульська, Т. Миронова, С. Прилипко, Н. Стаховська, Е. Тучкова, М. Федорова та ін.

Характеристика правового регулювання майже завжди передбачає окреслення певної системи юридичних способів і засобів впливу, які у складі МПР упорядковують суспільні відносини. Класичний підхід до цієї проблеми заклав С. Алексєєв [2, с. 145, 150]. Натомість Д. Коссе МПР називає системною сукупністю правових заходів, за допомогою яких держава здійснює правовий вплив на суспільні відносини у необхідному їй (державі) та суспільстві напрямі [3, с. 26]. Ми не можемо погодитися із цією точкою зору, оскільки зміст поняття «правовий захід» не може застосовуватися до первинних засобів правового регулювання, що мають елементарний характер. Етимологічний зміст цього терміна, враховуючи значення слова «захід», наведене у словниках української мови, має означати сукупність дій або засобів правового характеру. Крім того, зміст категорії «правовий вплив» є значно ширшим, ніж поняття «правове регулювання», тому перше не може використовуватися для характеристики другого.

Сучасна правова наука розглядає МПР як динамічну систему, що є складною, цілісною у своїх функціональних проявах. А. Абрамова вважає, що поняття «механізм правового регулювання» необхідно розглядати насперекрив призму його динаміки, а не статично [4, с. 8].

І МПР, і метод правового регулювання передбачають поєднання засобів впливу на поведінку учасників суспільних відносин. Якщо розглядати співвідношення «метод правового регулювання – механізм правового регулювання», то навряд чи можна стверджувати про поглинання першого другим.

Розроблена теорією права категорія загальноного методу правового регулювання як сукупності специфічних юридично-нормативних засобів впливу права на суспільні відносини, що дозволяє відмежувати правове регулювання від інших форм впливу права на суспільні відносини [5, с. 62], є першоосновою для формування специфічного для кожної галузі права МПР. Саме через механізм, як динамічну частину правової системи, можна розглядати процес правового регулювання, що забезпечує задоволення інтересів суб'єктів права, відповідність існуючих у суспільстві відносин ідеальним моделям, передбаченим нормами права.

Очевидно, що важливого значення у характеристиці МПР набуває визначення його мети, оскільки правове регулювання має бути мотивованим і цілеспрямованим. Загальні цілі правового регулювання передбачають досягнення суспільством соціально корисного результату, створення умов для його прогресивного розвитку [6, с. 82].

О. Малько вважає, що метою МПР є забезпечення безперешкодного руху інтересів суб'єктів до цінностей, тобто гарантованість їх справедливого задоволення. Він визначає відповідний механізм як систему правових засобів, організованих найбільш послідовним чином із метою подолання перешкод, що стоять на шляху задоволення інтересів суб'єктів права [7, с. 622, 624, 625]. Натомість В. Кравовська зазначає, що мета МПР полягає в тому, щоб суб'єкти права діяли відповідно до правових приписів і моделей, щоб соціальні процеси відбувались у напрямках, корисних для суспільства, держави й особи [8, с. 182].

Як бачимо, перший погляд втілює ліберальний підхід, у центрі якого стоїть окремих індивід, а другий – враховує загальносоціальні інтереси, що знайшли відображення у правових нормах. На нашу думку, саме ця модель притаманна МПР права соціального забезпечення. Ця галузь втілює певний суспільний компроміс, спрямований на поєднання інтересів окремої людини та суспільства за рахунок перерозподілу частини суспільного продукту від забезпечених – нужденним, від здорових – хворим, від працездатних – непрацездатним. Саме тому однією із засад, на яких базується ця галузь права, є суспільна солідарність.

Реальним утіленням механізму у процесі правового регулювання стають функції, які виконує та чи інша галузь права. Разом із предметом правового регулювання функції права набувають ознак системоутворюючого чинника, що розмежовує галузі права. Взаємодія функцій права і МПР є двостороннім процесом, оскільки саме через складові останнього можна усвідомити цільове призначення пев-

ної галузі права, втіленої в ту чи іншу її функцію.

Під механізмом правового регулювання прийнято розуміти взятю в єдності сукупність юридичних засобів, за допомогою яких забезпечується правовий вплив на суспільні відносини. Його елементами вважаються норми права, юридичні факти (фактичні склади), правовідносини, акти реалізації (застосування, виконання) прав і обов'язків, охоронний, правозастосовний факти, заходи захисту, інші юридичні прийоми та конструкції. Означені складові в науці також іменують інструментами правового регулювання, наголошуючи на існуванні як інструментальної, так і власної цінності права.

Деякі вчені розрізняють правові засоби та правові інструменти як елементи МПР. Так, С. Сарновська зазначає, що інструменти правового регулювання є «ідеальними установленнями у сфері належного», тобто того, що повинно бути згідно з чинним правом, а правові засоби як конкретні дії суб'єктів права сприяють перетворенню ідеально належного в реальне буття суспільних правовідносин [9, с. 34]. Ми вважаємо, що подібне розшарування елементів МПР не зовсім виправдане. На нашу думку, всі правові засоби тією чи іншою мірою також є правовими інструментами, що мають певне функціональне призначення та спрямовані на вирішення тих чи інших суспільних проблем. Натомість за підходу, висловленого С. Сарновською, правовими інструментами можуть визнаватися лише норми права як ідеальні моделі для реального буття.

Динаміка правового регулювання, втілена в його механізмі, зумовлює певну послідовність використання правових засобів. Як правило, дослідники поєднують аналіз структури МПР із стадіями правового регулювання. Ми підтримуємо Ю. Кривицького, який вважає, що такий аналіз є продуктивним. Він дозволяє чітко відокремити складові МПР із усієї системи правових явищ. Також у межах кожної стадії можна визначити ключовий елемент механізму, до якого приєднуються інші правові засоби, утворюючи підсистеми МПР у межах певної стадії. Крім того, акцентування уваги на основних засобах правового регулювання дозволяє зробити обґрунтовані висновки щодо ключового функціонального призначення цього механізму [10, с. 76–78].

Узагальнивши підходи вчених у галузі теорії права, спробуємо дати характеристику базових категорій МПР загальнообов'язкового державного соціального страхування, ґрунтуючись на стадіях правового регулювання.

На правотворчій стадії відбувається процес формування певних правил чи нор-

мативних моделей поведінки та надання їм загальнообов'язкового характеру. Ключовим правовим засобом, що втілює суть цієї стадії, є правова норма, яка фіксує, висловлюючись термінологією С. Алексєєва, первинні засоби правового впливу: зобов'язання, дозволи та заборони. Юридичні норми виконують роль основного юридичного засобу, за допомогою якого здійснюється регламентація суспільних відносин. Вони є юридичною основою регулювання. За їх допомогою запроваджується той чи інший правовий режим, спрямовується поведінка учасників суспільних відносин відповідно до нормативних моделей такої поведінки. У нормах права отримують закріплення інші правові засоби, що утворюють механізм правового регулювання [11, с. 34–35, 106–108].

Виступаючи фундаментом МПР, норма права виконує дві основні функції. *Статична функція* полягає у тому, що норма саме фіксує певні моделі суспільно бажаної поведінки, способи її стимулювання. Реалізація *динамічної функції* передбачає, що у багатьох випадках норма права сама здатна змінити суспільні відносини, викоринуючи віджилі або небажані, а також стимулюючи прогресивні, спрямовані на якнайповніше задоволення потреб суспільства. Ми не намагаємося перебільшити значення цієї функції, адже історичний шлях нашої країни, а також реалії сьогодення переконливо свідчать, що не завжди діяльність законодавця у сфері нормотворчості адекватно відображає існуючий рівень суспільного розвитку та потреби суспільства. Навіть об'єктивно необхідні правотворчі рішення досить часто призводять до небажаних наслідків. Це відбувається тому, що закони не ґрунтуються на адекватно досліджених, пізнаних проблемах і запитах суспільства.

Очевидно, що без розроблення, ухвалення й оформлення, тобто надання формальної визначеності нормам права, правове регулювання неможливе. На цій стадії важливо, щоб законодавець адекватно відчув і з'ясував інтереси та потреби більшості членів суспільства як передумову для того, щоб зафіксувати бажану і допустиму з точки зору суспільства модель поведінки. У сфері соціального забезпечення, у тому числі соціального страхування, передумовою законотворчості, на нашу думку, є потреба створення та підтримання суспільно-корисної й ефективної моделі соціального захисту громадян від дії соціальних ризиків.

Наступна стадія правового регулювання передбачає **виникнення правовідносин між суб'єктами права**. При цьому загальні статутні права й обов'язки суб'єктів права трансформуються в конкретні права й обов'язки

учасників правовідносин. Основними правовими засобами, що працюють у межах цієї стадії, є правовідносини. Правила поведінки, закріплені джерелами права, приводяться в дію на даній стадії за допомогою такого правового інструментарію, як юридичні факти, правовідносини, суб'єктивні права й обов'язки їх суб'єктів. При цьому відбувається персоніфікація загального масштабу поведінки, закладеного правовою нормою. Правові відносини несуть основне навантаження в механізмі правового регулювання з точки зору його динаміки [12, с. 13]. Традиційно останні розглядаються як результат впливу норм права на суспільні відносини.

Деякі автори вважають, що регулюючий вплив права на поведінку людей можливий і поза врегульованими нормами права суспільними відносинами, наполягають на можливості виникнення правовідносин, не врегульованих законом. Правовий вплив, сформований на базі правосвідомості кожного члена суспільства, на думку В. Єрмоленка, призводить до появи правовідносин без впливу системи законодавства [13, с. 65]. Схожа ситуація можлива також у випадку відсутності необхідного нормативно-правового акта при використанні аналогії права та закону.

Правовідносини – явище динамічного характеру, а тому вони виникають, змінюються та припиняються у зв'язку з певною сукупністю різних за змістом, але взаємопов'язаних між собою юридичних явищ. На думку О. Красавчикова, для виникнення, зміни та припинення правовідносин потрібен певний комплекс різних за характером явищ. До них належать нормативні передумови – норма права, правосуб'єктні передумови – право та дієздатність суб'єкта, юридичний факт – фактична основа руху правовідносин [14, с. 5].

Юридичними фактами у соціальному забезпеченні іменують будь-які конкретні соціальні факти реального життя, які своїми ознаками відповідають моделі відповідної норми права, в результаті чого здатні за певних умов породжувати передбачені нормами права соціального забезпечення юридичні наслідки [15, с. 37]. Основним юридичним наслідком таких фактів слід вважати реалізацію заінтересованим суб'єктом права свого законного інтересу або суб'єктивного права на отримання забезпечення за рахунок суспільних фондів споживання (фактично – бюджетних коштів або коштів соціального страхування).

Вступ певних суб'єктів у правовідносини можливий за власним бажанням суб'єктів права або на основі акта правозастосування. Аналіз МПР соціального страхування свідчить, що він *передбачає поєднання стадій виникнення правовідносин із стадією реалізації суб'єк-*

тивних юридичних прав і обов'язків. При цьому остання забезпечується за допомогою правозастосовної діяльності органу соціального забезпечення (страхування).

Виникнення соціально-страхових правовідносин зумовлюється настанням або реалізацією по відношенню до конкретного громадянина соціального ризику, визначеного законом. Останній набуває характеру страхового випадку, з яким пов'язується виникнення правовідносин, і є першою складовою необхідного фактичного складу. Наступним обов'язковим елементом має бути волевиявлення громадянина, спрямоване до органу соціального страхування. Завершує формування фактичного складу рішення про надання забезпечення на підставі імперативно встановлених правил, які заздалегідь визначають оптимальну модель поведінки органу соціального страхування по відношенню до забезпечуваної особи. Слід зазначити, що роль цього органу фактично зводиться до оцінки повноти фактичного складу, зокрема визначення наявності соціального ризику, дотримання умов надання забезпечення й автентичності волі заявника.

Названі елементи фактичного складу присутні у будь-якій моделі виникнення соціально-забезпечувальних правовідносин. Проте соціальне страхування передбачає активну поведінку особи, зумовлену її соціально-правовим статусом найманого працівника чи іншої застрахованої особи. Тому додатковими елементами фактичного складу, потрібного для встановлення соціально-забезпечувальних правовідносин у рамках соціального страхування слід визнати: факт-стан «бути застрахованим» [16, с. 78, 80] на підставі закону чи договору, тобто конститутивні набуття статусу застрахованої особи або в окремих випадках члена його сім'ї; безпосередні юридичні факти, необхідні для надання того чи іншого виду соціального забезпечення, наприклад наявність страхового стажу певної тривалості, отримання заробітку протягом певного періоду, встановлення інвалідності чи досягнення певного віку.

Отже, правозастосовна діяльність виступає основним чинником реалізації юридичних прав і обов'язків громадян. Відповідний акт правозастосування має бути вчинений у межах нормативно визначеної компетенції органу соціального страхування. Тим самим обмежується можливість власного розсуду цього органу у встановленні обсягу надання соціального забезпечення, а також у визначенні обґрунтованості звернення особи за отриманням забезпечення. Як зазначає Г. Кікоть, власний розсуд органів влади (адміністративний розсуд) покликаний легітимним чином забезпечувати вирівнювання інтересів

відповідно до (потенційно) консенсуальних уявлень про справедливість із максимальною справедливістю і користю [17, с. 111]. Тож відмовити в призначенні застрахованому забезпечення, керуючись виключно власним розсудом, орган соціального страхування не може. Він має уважно дослідити та встановити усі факти, необхідні для реалізації суб'єктивного права, перевірити наявність усіх складників юридичного складу, передбаченого нормою права, а також урахувати будь-які життєві обставини, що можуть вплинути на реалізацію відповідного права особи.

Правозастосування органу соціального страхування має важливу умову – попереднє волевиявлення забезпечуваного суб'єкта. Це робить правозастосовний акт не актом владарювання, як це має місце в «класичному» правозастосуванні, де право реалізується незалежно від волі другої сторони відносин, а специфічним «пасивним» актом констатації наявності підстав для виникнення права на соціальне благо. У цьому полягає загальна ідея соціальної правової держави на відміну від поліцейської, адже будь-яке, у тому числі природне, право може бути реалізоване не примусово, а тільки за наявності волі людини до цього [18, с. 68].

Стадія реалізації прав та обов'язків також передбачає застосування у необхідних випадках правових засобів забезпечення належної поведінки суб'єктів соціально-забезпечувальних відносин, а також юридичної відповідальності за порушення правових норм. Як зазначається в літературі, у праві соціального забезпечення до громадян застосовуються не репресивні, а правовідновлювальні та правообмежувальні санкції [19, с. 83]. Перші рівною мірою можуть застосовуватися як до громадян, так і до органу соціального забезпечення. Правообмежувальні санкції застосовуються лише до громадян і полягають у тому, що особа позбавляється на певний строк можливості реалізувати право на забезпечення або ця реалізація відбувається не у повному обсязі.

Факультативною стадією правового регулювання, що може слідувати безпосередньо за нормотворенням, але, як правило, відбувається за наявності певного досвіду застосування норм права, є **офіційне тлумачення норм права**. Основним правовим засобом на цій стадії є акт тлумачення норм права, а органом, який його приймає, є Конституційний Суд України. Слід зазначити, що рішення цього суду не лише містять правові позиції, а й створюють орієнтири для подальшої правотворчості. Саме тому окремі дослідники пов'язують стадію правотворчості із тлумаченням правових норм, адже останнє дозволяє більш повно з'ясувати зміст правила поведінки, окресленого законом.

Висновки

Механізм правового регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування необхідно розуміти як систему правових засобів, за допомогою якої забезпечується найбільш оптимальна реалізація суб'єктивних прав застрахованих осіб і членів їх сімей на отримання певного виду соціального забезпечення. Це відбувається шляхом поєднання особистого інтересу застрахованої особи, яка зазнала дії соціального ризику, втіленого в акті її волевиявлення, та акта правозастосування органу соціального страхування, спрямованого на фактичне забезпечення громадян тим чи іншим благом.

Література

1. Васильєва Ю. В. О современном состоянии законодательства и науки права социального обеспечения // Современное состояние законодательства и науки трудового права и права социального обеспечения: Материалы 6-й междунар. науч.-практ. конф. / Под ред. К. Н. Гусова. – М., 2010. – С. 14–28.
2. Алексеев С. С. Теория права. – М., 1994. – 224 с.
3. Коссе Д. Д. Правовий режим та механізм правового регулювання: ознаки та співвідношення // Держава і право: Юридичні і політичні науки. – К., 2009. – Вип. 44. – С. 25–31.
4. Абрамова А. А. Эффективность механизма правового регулирования: дис. ... канд. юрид. наук. – Красноярск, 2006. – 206 с.
5. Витченко А. М. Метод правового регулирования социалистических общественных отношений. – Саратов, 1974. – 160 с.
6. Красовська В. Г. Механізм правового регулювання як система правових засобів // Держава і право: Юридичні і політичні науки. – К., 2009. – Вип. 43. – С. 81–87.
7. Теория государства и права / М. И. Байтин, Ф. А. Григорьев, И. М. Зайцев и др.; Под ред. Н. И. Матусова, А. В. Малько. – М., 1999. – 672 с.
8. Красовська В. Ефективність дії правових стимулів та обмежень у механізмі правового регулювання // Право України. – 2010. – № 4. – С. 182–188.
9. Сарновська С. О. Інструментальна роль механізму правового регулювання // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2005. – № 11. – С. 27–34.
10. Кривецький Ю. В. Механізм правового регулювання в сучасній теорії права // Часопис Київ. ун-ту права. – 2009. – № 4. – С. 74–79.
11. Алексеев С. С. Механизм правового регулирования в социалистическом государстве. – М., 1966. – 187 с.
12. Гнатушенко Ю. В. Правові відносини та їх місце в механізмі правового регулювання // Юридична Україна. – 2007. – № 12. – С. 10–14.
13. Єрмоленко В. Розмежування майнових правовідносин та законівідносин: методологічні аспекти // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 11. – С. 64–67.
14. Красавчиков О. А. Юридические факты в советском гражданском праве. – М., 1958. – 188 с.
15. Сташків Б. І. Юридичні факти в праві соціального забезпечення. – Чернігів, 2008. – 260 с.
16. Правовідносини із загальнообов'язкового державного соціального страхування: теоретичний аспект / В. В. Андрійов, О. В. Москаленко, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенко. – Х., 2011. – 281 с.
17. Кікоть Г. Юридичні факти в механізмі правового регулювання: проблеми теорії // Право України. – 2005. – № 7. – С. 109–112.
18. Право социального обеспечения / Е. Н. Доброхотова, Т. В. Иванкина, М. Ю. Лаврикова и др.; Под ред. М. В. Филипповой. – М., 2006. – 446 с.
19. Сташків Б. І. Теорія права соціального забезпечення. – К., 2005. – 405 с.

The article is focused on research of the principal terms of the mechanism of legal regulation of obligatory state social insurance.

Стаття посвящена дослідженню базових категорій механізму правового регулювання обов'язкового державного соціального страхування.

